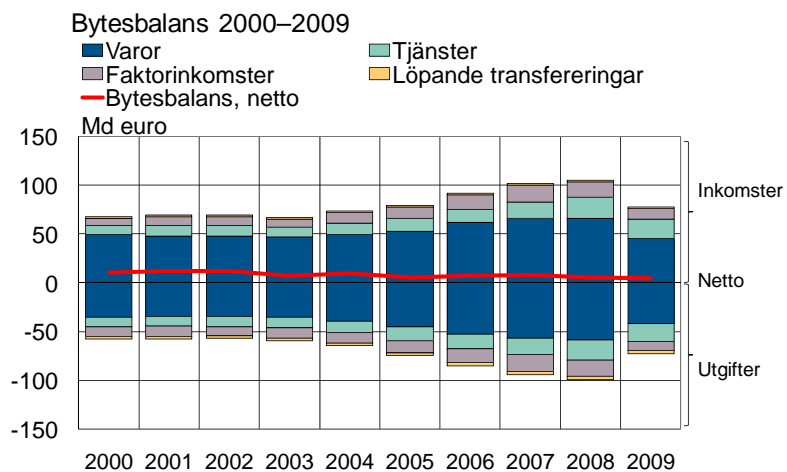

Finlands betalningsbalans

Årsöversikt

2009 och 2010/I–II

Källa: Finlands Bank.

Finlands Bank
Avdelningen för finansiell stabilitet
och statistik
Statistikenheten
29.10.2010

Innehåll

1	Överskottet i bytesbalansen år 2009 så gott som på samma nivå som året innan	5
1.1	Handelsbalansen försämrades år 2009	5
1.2	Kapitalavkastningen förbättrade bytesbalansen	6
1.3	Överskottet i tjänste-balansen ökade något	7
2	Avkastningen på utländska direktinvesteringar i Finland minskade kraftigt år 2009	8
2.1	Färre direktinvesteringar än tidigare	8
2.2	Minskad avkastning på direktinvesteringar	8
2.3	Direktinvesteringstillgångarna nästan oförändrade	10
3	Måttlig kapitalexport inom portföljinvesteringar i början av 2010	12
3.1	Betydande kapitalflöden och förändringar av investeringarnas värde i januari–juni 2010	12
3.2	Arbetspensionsanstalterna har ökat sina investeringar i fondandelar och upplöst investeringar i obligationer	14
	Ruta 1. Monetär uppställning av betalningsbalansen	18
1.1	Den monetära uppställningens teoretiska ramverk	18
1.2	Monetär uppställning av Finlands betalningsbalans	20
	Ruta 2. Handelskrediter som en del av övriga investeringar i den finansiella balansen	22
	Bilaga 1. Diagram	24

Huvudredaktör

Elina Somervuori

Arbetsgrupp

Airi Heikkilä

Pasi Ikonen

Jarmo Kariluoto

Vilppu Salovaara

Anne Turkkila

ISSN

ISSN 1797-2388

Upplysningar

Anne Turkkila

010 831 21 75

maksutase@bof.fi

Diagramförteckning

Diagram 1. Bytesbalans och handelsbalans 1985–2010/I–II	5
Diagram 2. Varuhandel månadsvis 2008–2010/I–II	6
Diagram 3. Bytesbalans och handelsbalans, 12 månaders glidande summa 2003–2010/I–II	6
Diagram 4. Kapitalavkastning per investeringstyp åren 2000–2010/I–II	7
Diagram 5. Direktinvesteringar: nettokapitalflöden 2005–2009	8
Diagram 6. Direktinvesteringar: avkastning 2005–2009	9
Diagram 7. Förändringen av investeringsobjektens vinstmedel som en del av nettokapitalflödet av utländska investeringar i Finland 2000–2009	9
Diagram 8. Direktinvesteringar: avkastning i procent av genomsnittligt ställningsvärde 2000–2009	10
Diagram 9. Utländska direktinvesteringar i Finland: tillgångar per näringsgren 2000–2009	10
Diagram 10. Finländska direktinvesteringar i utlandet: tillgångar per näringsgren 2000–2009	10
Diagram 11. Direktinvesteringstillgångar per land i slutet av 2009	11
Diagram 12. Portföljinvesteringar: nettokapitalflöde per halvår 2001–2010/I–II	12
Diagram 13. Portföljtillgångar halvårsvis 2001–2010/II	13
Diagram 14. Arbetspensionsanstaltens och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet: Tillgångar kvartalsvis 2004/I–2010/II	15
Diagram 15. Arbetspensionsanstaltens och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet: Investeringsflöde kvartalsvis 2004/I–2010/II	15
Diagram 16. Arbetspensionsanstaltens och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet: Instrumentens relativa andelar av investeringstillgångarnas värde 2004/I–2010/II	16
Diagram 17. Arbetspensionsanstaltens och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet: Tillgångar per land 30.6.2010 (10 största)	16
Diagram 18. Arbetspensionsanstaltens och de övriga socialskyddsfondernas investeringar i obligationer i utlandet: Tillgångar enligt emittentsektor 30.6.2010	17
Diagram 19. Monetär uppställning av Finlands betalningsbalans åren 1999/I–2010/II	20
Diagram 20. Handelskreditfordran, handelskreditskuld och varuexport åren 2004/I–2010/II	23
Diagram 21. Bytesbalans 1985–2010/I–II	24
Diagram 22. Bytesbalans 2000–2009	24
Diagram 23. Tjänstebalans: export och import 2000–2009	24
Diagram 24. Varuexport per land, de 5 största länderna 2007–2010	24
Diagram 25. Kapitalflöden efter investeringstyp 2000–2009	24
Diagram 26. Sektorfördelade kapitalflöden 2000–2009	24
Diagram 27. Finlands utländska nettoställning efter sektor 2000–2009	25
Diagram 28. Finlands utländska nettoställning (tillgångar – skulder) 1985–2010/II	25
Diagram 29. Direktinvesteringar: nettokapitalflöden 2000–2009	25
Diagram 30. Direktinvesteringar: ställningsvärden 2000–2009	25
Diagram 31. Direktinvesteringar: avkastning 2000–2009	25
Diagram 32. Utländska portföljinvesteringar i Finland 2000–2009	25
Diagram 33. Finländska portföljinvesteringar i utlandet 2000–2009	26
Diagram 34. Utländska portföljinvesteringar i Finland: ställning efter emittentsektor 30.6.2010	26

Diagram 35. Finländska portföljinvesteringar i utlandet efter sektor: ställning 30.6.2010	26
Diagram 36. Landfördelade finländska portföljinvesteringar i utlandet 30.6.2010	26
Diagram 37. Portföljinvesteringar: aktier och fondandelar, ställningsvärden och utdelningar 2000–2009	26
Diagram 38. Portföljinvesteringar: räntebärande värdepapper, ställningsvärden och räntor 2000–2009	26

Tabellförteckning

Tabell 1. Bytesbalans 2005–2010/I–II	7
Tabell 2. Portföljinvesteringar första halvåret 2010 efter investeringstyp	14
Tabell 3. Monetär uppställning av betalningsbalansen	18
Tabell 4. Den konsoliderade balansräkningen för MFI	19
Tabell 5. Monetär uppställning av Finlands betalningsbalans åren 1999/I–2010/II	21

1 Överskottet i bytesbalansen år 2009 så gott som på samma nivå som året innan

Överskottet i bytesbalansen ökade till 4,7 miljarder euro 2009, vilket är cirka 2,7 procent av BNP. År 2008 utgjorde överskottet 5,4 miljarder euro. Bytesbalansen var bättre än prognoserna. Detta byggde på faktorinkomsterna¹, som enligt de senaste preciserade uppgifterna uppgår till rekordhöga nettobelopp. År 2009 var inflödet av faktorinkomster från utlandet till Finland 1,7 miljarder större än utflödet från Finland till utlandet. Även om handelsbalansen försämrades år 2009, balanserade den förbättrade kapitalavkastningen upp bytesbalansen som helhet, och därför skedde ingen kraftig minskning.

1.1 Handelsbalansen försämrades år 2009

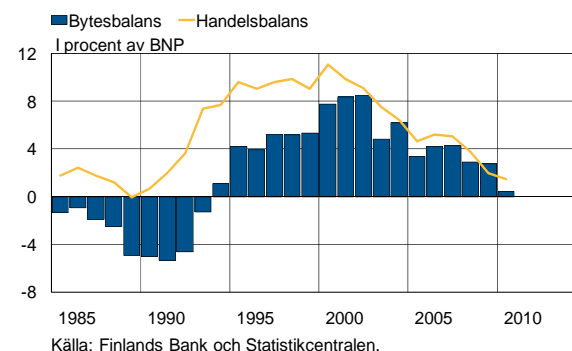
Handelsbalansen, i den form den beräknas i betalningsbalansen², minskade 2009 till hälften från

¹ Faktorinkomsterna består av utdelningar och räntor samt ersättningar till anställda.

² I betalningsbalansstatistiken skiljer sig uppgifterna om varuhandeln från Tullstyrelsens utrikeshandelsstatistik på grund av korrigeringar för transport- och försäkringskostnader. Från varuimporten, som redovisas till cif-värde i Tullstyrelsens utrikeshandelsstatistik, avräknas i betalningsbalansstatistiken utländska fraktares och försäkringsgivares andel, som omförs till transport- och

året innan och utgjorde 3,4 miljarder euro. Både varuexporten och varuimporten minskade med cirka en tredjedel från 2008. Exporten utgjorde 45,1 miljarder euro (65,6 miljarder euro 2008) och importen 41,7 miljarder euro (58,7 miljarder euro 2008). Även om ett stort kryssningsfartyg överlämnades till kunden i oktober 2009, minskade exporten för helåret mer än importen, och detta försämrade handelsbalansen. De viktigaste exportländerna 2009 var Tyskland, Sverige, Ryssland och USA, och de viktigaste importländerna i enlighet med betalningsbalansen var Tyskland, Ryssland, Sverige och Nederländerna.

Diagram 1. Bytesbalans och handelsbalans 1985–2010/I–II

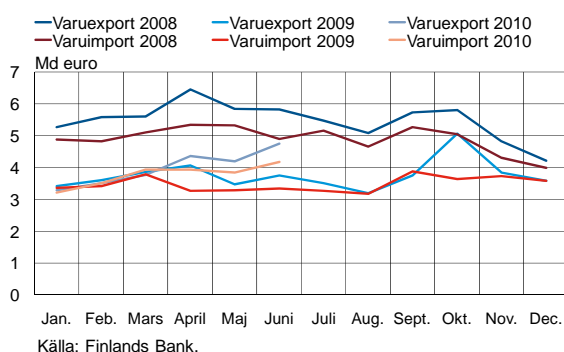
Finlands export till utlandet ökade snabbt i slutet av första halvåret 2010. I juni 2010 låg exporten emellertid fortfarande på en lägre nivå än före den kraftiga nedgången år 2008. Den sammanräknade

försäkringskostnader. År 2009 omfördes 6,8 procent till transportkostnader och 0,4 procent till försäkringskostnader.

exporten under första halvåret 2010 var något större än år 2009, men i maj och juni var exporten redan betydligt större. Exporten har ökat kraftigt särskilt inom skogs- och metallindustrierna. Exporten har löpt bra till de länder som Finland traditionellt idkar handel med, exempelvis Sverige och Tyskland.

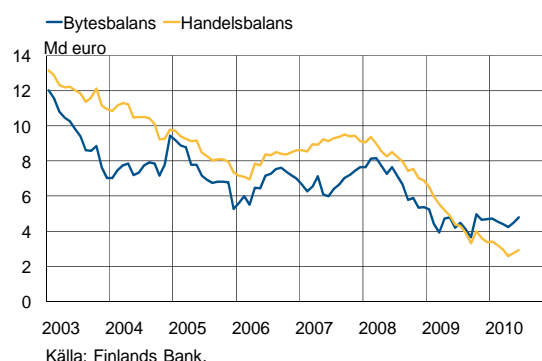
Även importen har ökat från året innan. Jämfört med juni 2009 var ökningen cirka en fjärdedel, liksom inom exporten. Handelsbalansen, i den form den beräknas i betalningsbalansen, var dock klart mindre än året innan. I januari–juni 2010 var överskottet i handelsbalansen 1,3 miljarder euro jämfört med 1,7 miljarder euro under motsvarande period i fjol och 4,2 miljarder euro under motsvarande period 2008.

Diagram 2. Varuhandel månadsvis 2008–2010/I–II

I slutet av juni 2010 avstannade den långvariga minskningen av bytesbalansens glidande summa för 12 månader. Även den glidande 12 mån. summan för handelsbalansen i enlighet med betalningsbalansen har börjat öka något.

Diagram 3. Bytesbalans och handelsbalans, 12 månaders glidande summa 2003–2010/I–II

1.2 Kapitalavkastningen förbättrade bytesbalansen

Bytesbalansen för 2009 uppgick till 4,7 miljarder euro, när kapitalavkastningen enligt de preciserade uppgifterna uppgick till rekordhöga belopp. Särskilt för kapitalavkastningen i anslutning till direktinvesteringar rapporterades högre belopp, när den färskas årsenkätens kontrollerade resultat blev färdiga. Förhandsuppgifterna byggde på utfallet året innan, och de ändrades vad gäller både utflödet av avkastning från Finland till utlandet och inflödet av avkastning från utlandet till Finland.

Avkastningen på utländska direktinvesteringar i Finland var 1,8 miljarder euro (5,3 miljarder euro 2008), medan avkastningen på finländska direktinvesteringar i utlandet utgjorde 6,2 miljarder euro (7,2 miljarder euro 2008).

På portföljinvesteringar betalades räntor och utdelningar från Finland till utlandet till ett nettobelopp på 3,1 miljarder euro, vilket är något mindre än året innan. År 2009 uppgick avkastningen på utländska portföljinvesteringar i Finland till 6,2 miljarder euro (8,2 miljarder euro 2008), medan avkastningen på finländska portföljinvesteringar i utlandet utgjorde 3,1 miljarder euro (4,9 miljarder euro

2008). Avkastningen på portfölj- och direktinvesteringar behandlas mer ingående i kapitel 2 och 3.

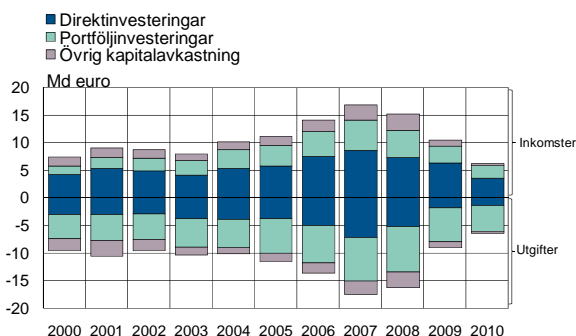
Inkomsterna och utgifterna i anslutning till övriga investeringar (utlåning, inlåning och handelskrediter) var i balans år 2009, när inflödet från utlandet var 1,1 miljarder euro och utflödet till utlandet var 1,1 miljarder euro.

Under det första halvåret 2010 var utflödet av kapitalavkastning till utlandet 214 miljoner euro större än inflödet till Finland. Den uppskattade nettoavkastningen på direktinvesteringar var 2,1 miljarder euro. Uppgifterna bygger på förhandsuppgifter som preciseras hösten 2011 när årsenkäten för direktinvesteringar färdigställs.

Utflödet av utdelningar och räntor på portföljinvesteringar till utlandet under första halvåret 2010 var 2,4 miljarder euro större än inflödet. Utbetalningen av utdelningar skedde i huvudsak i april–maj, på samma sätt som under tidigare år. Det sammanlagda beloppet av utdelningar och räntor till utlandet var då cirka 2 miljarder euro.

Överskottet i bytesbalansen under första halvåret 2010 utgjorde 0,4 miljarder euro, vilket i stort sett motsvarar överskottet under motsvarande period året innan. De utdelningar som betalas till utlandet om våren ökar bytesbalansens utgifter varje år och minskar överskottet i bytesbalansen.

Diagram 4. Kapitalavkastning per investeringstyp åren 2000–2010/I–II

Källa: Finlands Bank.

1.3 Överskottet i tjänstebalansen ökade något

Tjänstebalansen gav 2009 ett överskott på 1,3 miljarder euro. Det är något mer än 2008, då överskottet utgjorde 1,1 miljarder euro. Både importen och exporten av tjänster var dock mindre än året innan. I tjänstebalansen ingår transporter, resor och övriga tjänster.

År 2009 var underskottet i balansen för transporter 1,4 miljarder euro. Utgifterna för resor överskred inkomsterna med 1,1 miljarder euro, vilket var över 200 miljoner euro mer än året innan. Inom övriga tjänster stod IT-tjänster fortfarande för det största överskottet, även om det minskade med en tredjedel från 2008 och utgjorde 2,9 miljarder euro. Underskottet inom royalties och licensavgifter omvandlades till ett överskott på 0,3 miljarder euro.

Tabell 1. Bytesbalans 2005–2010/I–II

Mn euro		2005	2006	2007	2008	2009	Januari– juni 2010
Bytesbalans	Netto	5 274	6 997	7 650	5 376	4 696	369
Varor	Netto	7 352	8 628	9 128	6 879	3 395	1 264
	Inkomster	52 586	61 436	65 744	65 637	45 103	23 839
	Utgifter	45 234	52 808	56 616	58 758	41 708	22 576
Tjänster	Netto	-606	-913	455	1 055	1 329	266
	Inkomster	13 666	13 945	16 977	21 792	19 783	8 562
	Utgifter	14 272	14 858	16 522	20 738	18 454	8 296
Faktorinkomster	Netto	-245	640	-521	-944	1 661	-215
	Inkomster	11 580	14 620	17 335	15 707	11 063	6 443
	Utgifter	11 825	13 979	17 855	16 652	9 402	6 658
Löpande transfereringar	Netto	-1 226	-1 358	-1 412	-1 613	-1 689	-946
	Inkomster	1 637	1 600	1 665	1 663	1 625	818
	Utgifter	2 863	2 958	3 077	3 276	3 314	1 764

Källa: Finlands Bank.

2 Avkastningen på utländska direktinvesteringar i Finland minskade kraftigt år 2009

Till följd av den globala finanskrisen var **finländska direktinvesteringar³ i utlandet och utländska direktinvesteringar i Finland rätt små år 2009. Investeringsobjekten i Finland rapporterade försämrade resultat och deras ackumulerade vinstmedel minskade, vilket minskade de utländska investeringarnas värde i Finland.**

2.1 Färre direktinvesteringar än tidigare

Finländska direktinvesteringar i utlandet uppgick till 2,8 miljarder euro år 2009. Särskilt företag inom finansiering och försäkring ökade sina investeringar i utlandet. Det sammanräknade värdet på utländska direktinvesteringar i Finland var noll. I finländska företag i servicebranschen investerades 1,1 miljarder euro, och återflödet av kapital från industriföretag till utlandet var 1 miljard euro.

³ Mellan en investerare och ett företag i ett annat land uppstår ett direktinvesteringsförhållande när investeraren har ett bestämmande inflytande (över 50 % av rösterna) över företaget eller betydande inflytande (minst 10 % och högst 50 % av rösterna) över företaget. Investeringsriktningen (*finländska investeringar i utlandet* eller *utländska investeringar i Finland*) bestäms i statistiken av riktningen av inflytandet mellan parterna.

Jämfört med åren 2005–2008 blev flödet av direktinvesteringar såväl från Finland till utlandet som från utlandet till Finland obetydligt. Till följd av den globala finanskrisen skedde år 2009 inga betydande internationella företagsförvärv som skulle ha ökat investeringsflödena. Under 2009 ökade investerarna inte heller sin finansiering av företag som de förvärvat under tidigare år i någon betydande mån.

Diagram 5. Direktinvesteringar: nettokapitalflöden 2005–2009

Källa: Finlands Bank.

2.2 Minskad avkastning på direktinvesteringar

Avkastningen på **utländska direktinvesteringar i Finland** uppgick 2009 till 1,8 miljarder euro. Av det stod avkastningen på eget kapital⁴ för 1,1 miljarder

⁴ Avkastningen på eget kapital vid direktinvesteringar beskriver investerarens andel av investeringsobjektets resultat.

euro och räntorna på övrigt kapital för 0,7 miljarder euro.

Jämfört med avkastningen året innan minskade de utländska direktinvesteringarnas avkastning i Finland kraftigt, dvs. med 3,5 miljarder euro. Denna stora förändring berodde mestadels på det försämrade resultatet hos några enstaka investeringsobjekt.

Diagram 6. Direktinvesteringar: avkastning 2005–2009

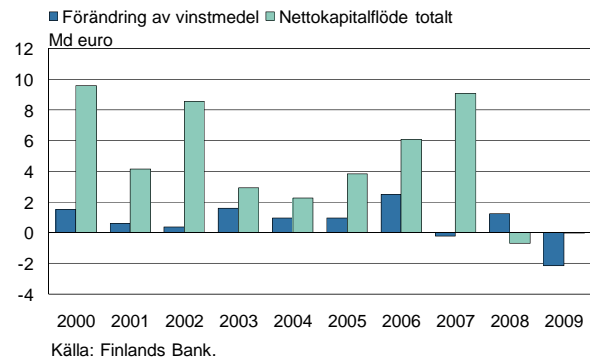

Till utländska investerare betalades 3,3 miljarder euro i utdelning⁵ 2009. Differensen mellan avkastningen på eget kapital och utbetald utdelning var 2,2 miljarder euro negativ. Detta beskriver det värde med vilket de i Finland belägna objektens ackumulerade vinstmedel minskade under året. Minskningen av de ackumulerade vinstmedlen förklaras delvis av att investeringsobjekt i Finland rapporterade negativa resultat. En del av de objekt som rapporterade positiva resultat betalade utifrån resultatet för 2008 utdelningsbelopp som var större än resultatet för år 2009. Det är mycket exceptionellt att de finländska investeringsobjektens ackumulerade vinstmedel minskar, och särskilt att de minskar så i så hög grad. Det är vanligt att det efter utdelning finns vinstmedel i resultatet som höjer värdet på utländska investeringar i Finland. Förändringen av vinstmedlen

⁵ Vid direktinvesteringar statistikförs utdelning på det år då de betalas ut. Utdelningsbeloppet bygger i huvudsak på föregående års resultat.

förklarar delvis varför investeringsflödena från utlandet till Finland var små år 2009.

Diagram 7. Förändringen av investeringsobjektens vinstmedel som en del av nettokapitalflödet av utländska investeringar i Finland 2000–2009

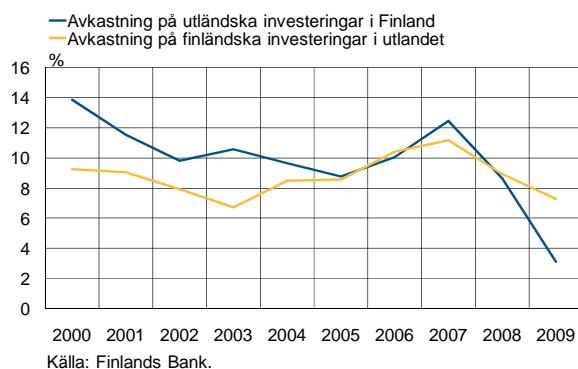
Avkastningen på **finländska direktinvesteringar i utlandet** uppgick till 6,2 miljarder euro. Av det stod avkastningen på eget kapital för 5,8 miljarder euro och räntorna på övrigt kapital för 0,4 miljarder euro. Av avkastningen på eget kapital återinvesterades 2,1 miljarder euro och 3,7 miljarder euro betalades ut i utdelningar till finländska investerare. Avkastningen från utlandet var 1 miljard euro mindre än året innan.

Den genomsnittliga avkastningen på direktinvesteringar⁶ har tidigare varit högre för utländska direktinvesteringar i Finland än för finländska direktinvesteringar i utlandet, och sedan 2005 har de varit så gott som lika stora. År 2009 var avkastningen på finländska direktinvesteringar i utlandet hela 4 procentenheter högre än avkastningen på utländska investeringar i Finland. Den genomsnittliga avkastningen på finländska direktinvesteringar i utlandet minskade från 8,9 procent år 2008 till 7,3 procent år 2009, och den genomsnittliga avkastningen på utländska

⁶ Genomsnittlig årlig avkastning beräknas som summan av årlig avkastning dividerad med genomsnittet av investeringstillgångarna vid början och vid slutet av året.

direktinvesteringar i Finland minskade från 8,6 procent till 3,1 procent. Avkastningen på industriföretag, som varit 8,6 procent, omvandlades till och med till en förlust på 3,2 procent.

Diagram 8. Direktinvesteringar: avkastning i procent av genomsnittligt ställningsvärde 2000–2009

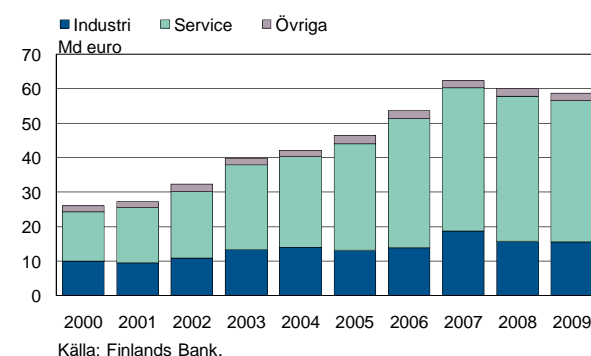

2.3 Direktinvesteringstillgångarna nästan oförändrade

Vid slutet av 2009 uppgick de **utländska direktinvesteringstillgångarna i Finland** till 59 miljarder euro. Av detta stod eget kapital för 47 miljarder euro och övrigt kapital för 12 miljarder euro. Investeringsstillgångarna ökade under de tidigare åren, men tillväxten stannade av åren 2008–2009.

Fördelningen per näringsgren visar att direktinvesteringar i serviceföretag utgjorde 70 procent av direktinvesteringstillgångarna i slutet av 2009.

Diagram 9. Utländska direktinvesteringar i Finland: tillgångar per näringsgren 2000–2009

Vid slutet av 2009 uppgick de **finländska direktinvesteringstillgångarna i utlandet** till 88 miljarder euro. Av detta stod eget kapital för 86 miljarder euro och övrigt kapital för 2 miljarder euro. I motsats till utvecklingen inom utländska direktinvesteringar i Finland har tillgångarna inom finländska direktinvesteringar i utlandet fortsatt att växa något även under åren 2008–2009. Industrins andel av tillgångarna i slutet av 2009 var nästan 60 procent. Företagen i servicebranschen har ökat sin andel något i takt med att företag i finans- och försäkringsbranschen ökat sina investeringar i utlandet.

Diagram 10. Finländska direktinvesteringar i utlandet: tillgångar per näringsgren 2000–2009

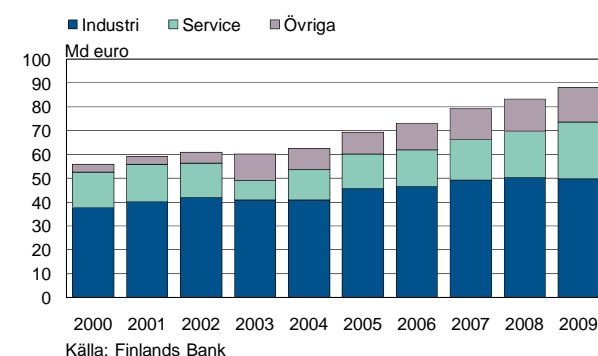
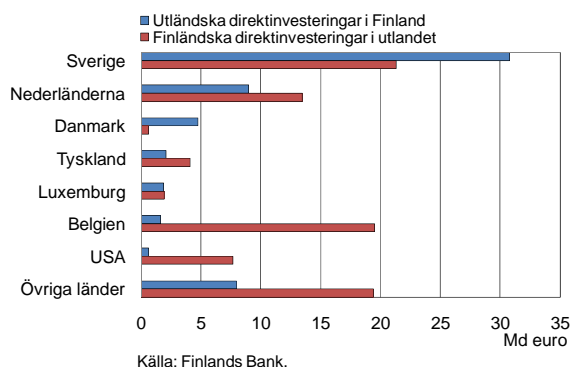

Diagram 11. Direktinvesteringstillgångar per land i slutet av 2009

Landfördelningen⁷ visar att största delen av de utländska direktinvesteringstillgångarna i Finland kom från Sverige, som stod för 31 miljarder euro, dvs. 52 procent av tillgångarna. Andra viktiga investerarländer var Nederländerna och Danmark. EU-ländernas andel av direktinvesteringstillgångarna var 93 procent. Det viktigaste mållandet för finländska direktinvesteringar i utlandet var Sverige, vars andel av direktinvesteringstillgångarna var 24 procent. Andra viktiga målländer var Belgien och Nederländerna. EU-ländernas andel av direktinvesteringstillgångarna var 79 procent.

En jämförelse av direktinvesteringstillgångarna i Finland och i utlandet per land i slutet av 2009 visar att investeringar från Sverige och Danmark till Finland är större än investeringar från Finland till dessa länder. Investeringar från Finland till Belgien, USA och Nederländerna är däremot större än investeringar från dessa länder till Finland.

⁷ Vid utländska direktinvesteringar i Finland: det direkta investerlandet. Vid finländska direktinvesteringar i utlandet: det direkta mållandet.

3 Måttlig kapitalexport inom portföljinvesteringar i början av 2010

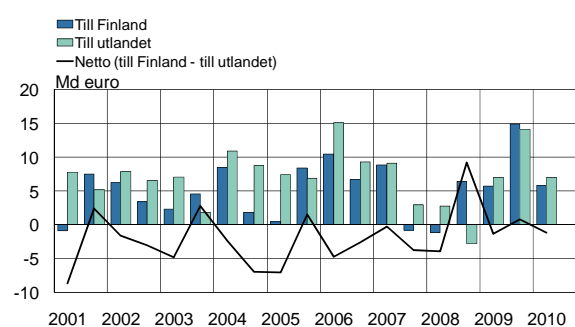
Importen och exporten av kapital i form av portföljinvesteringar var livlig i januari–juni 2010, även om investeringsflödena minskade från toppnoteringen i slutet av 2009, och nettoflödet vände och omvandlades till kapitalexport. Tillgångarna inom finländska investeringar i utlandet ökade såväl genom kapitalflödet som genom valutakursförändringar. Aktiekurserna i Finland sjönk, vilket begränsade värdeökningen för utländska investeringar i Finland. Arbetspensionsanstalterna har ökat sina investeringar i utländska fondandelar under de senaste åren.

3.1 Betydande kapitalflöden och förändringar av investeringarnas värde i januari–juni 2010

I januari–juni ökade de finländska investerarna sina utländska portföljinvesteringar med 6,9 miljarder euro, medan utländska investerare skaffade finländska värdepapper för 5,8 miljarder euro. I början av året fördes således kapital från Finland till utlandet i form av portföljinvesteringar till ett nettobelopp av 1,2

miljarder euro. Jämfört med motsvarande period 2009 var kapitalflödet från Finland till utlandet och från utlandet till Finland så gott som exakt lika stora. Jämfört med slutet av 2009 minskade investeringsflödena däremot kännbart, och nettokapitalflödets riktning ändrades.

Diagram 12. Portföljinvesteringar: nettokapitalflöde per halvår 2001–2010/I–II

Källa: Finlands Bank.

De finländska investerarnas kapitalexport under årets första hälft gällde främst fondandelar i utomlands registrerade investeringsfonder, som anskaffades för sammanlagt 5,3 miljarder euro. Detta motsvarar över tre fjärdedelar av alla placeringar. I räntebärande värdepapper investerades totalt endast 0,9 miljarder euro och i aktier 0,7 miljarder euro. Av investerarssektorerna i Finland var det de monetära finansinstituten som exporterade mest kapital, 3,9 miljarder euro. I de monetära finansinstituten kapitalexport ingår Finlands Banks nettoförvärv av

obligationer på 2,8 miljarder euro. De i Finland registrerade investeringsfondernas nettoinvesteringar utgjorde 2,0 miljarder euro och arbetspensionsanstalternas och de övriga socialskyddsfondernas nettoinvesteringar 1,4 miljarder euro. Försäkringsbolagen minskade sina investeringar i utlandet med 0,5 miljarder euro.

Marknadsvärdet för finländska portföljinvesteringar i utlandet uppgick i slutet av juni 2010 till 182,3 miljarder euro. Vid sidan av kapitalexporten ökade marknadsvärdet i januari–juni också till följd av värdeförändringarna, vilkas inverkan på investeringstillgångarna var sammanlagt 8,5 miljarder euro (tabell 2). Värdeförändringarna berodde i huvudsak på att eurons kurs blev svagare särskilt mot US-dollar.

Diagram 13. Portföljtillgångar halvårsvis 2001–2010/II

Något över hälften, dvs. 55 procent, av finländarnas portföljinvesteringar inriktades på utländska obligationer. Det största antalet obligationer anskaffades av de monetära finansinstituten. I en sektorvis granskning var den mest betydande investerargruppen i Finland emellertid arbetspensionsanstalterna och de övriga socialskyddsfonderna, vilkas proportionella andel av investeringarnas totala värde var 42 procent. De monetära finansinstitutens andel var 23 procent, de i Finland registrerade investeringsfondernas andel 19 procent och försäkringsbolagens andel 13 procent.

Under första hälften av 2010 uppgick de finländska investerarnas kapitalavkastningsintäkter, dvs. räntor och utdelningar, från värdepapper i utlandet till totalt 2,3 miljarder euro, vilket var 36 procent mer än under motsvarande period 2009. Ökningen återspeglar investeringstillgångarnas utveckling.

Kapitalimporten från utlandet till Finland bestod i huvudsak av investeringar i finländska obligationer, som såldes till utlandet till ett nettobelopp på 10,1 miljarder euro. Finska staten ordnade under årets första hälft flera auktioner för sina referenslån, genom vilka utlänningar ökade sina investeringar i statens obligationer med 9,6 miljarder euro. Däremot amorterades och återköptes från utlandet penningmarknadsinstrument som emitterats av staten och monetära finansinstitut till betydande belopp, för totalt 5,2 miljarder euro. Investeringsfonder registrerade i Finland sålde fondandelar till utlandet för 1,6 miljarder euro. Aktier i finländska företag återköptes från utlandet för 1,0 miljarder euro.

Marknadsvärdet för utländska portföljinvesteringar i Finland i slutet av juni 2010 stannade vid 203,8 miljarder euro, dvs. på nästan samma nivå som i slutet av 2009. Ökningen i tillgångarna begränsades kraftigt av värdeförändringarna, som var av nästan samma storlek som kapitalimporten men gick i motsatt riktning. De minskade marknadsvärdet med totalt 5,5 miljarder euro. Värdeförändringarna orsakades i sin tur av att kurserna på aktier i utländsk ägo sjönk. Kursen på Nokias aktie sjönk på Helsingfors Börs under årets första hälft med knappt 25 procent, trots att OMX Helsinki-indexet minskade endast med 3 procent.

På samma sätt som inom finländska portföljinvesteringar i utlandet inriktades även utländska portföljinvesteringar i Finland i huvudsak på obligationer, vilkas andel var 56 procent. Mest obligationsskuld hade staten, för 61,0 miljarder euro.

Som ett resultat av de omfattande emissionerna under årets första hälft ökade statens andel av alla utländska portföljinvesteringar i Finland till något över en tredjedel i slutet av juni 2010. Staten blev följaktligen för första gången på flera år den viktigaste emitterande sektorn inom portföljinvesteringar. Företagssektorns andel minskade till en knapp tredjedel till följd av återköp av aktier och minskade marknadsvärden.

Utflödet av kapitalavkastning på finländska värdepapper till utlandet steg under årets första hälft till 4,7 miljarder euro. Företag och investeringsfonder betalade utdelningar till utlandet för 2,5 miljarder euro, dvs. endast något mindre än året innan. Ränteutgifterna i anslutning till räntebärande värdepapper ökade däremot med 14 procent, vilket främst berodde på ökningen inom obligationer.

Tabell 2. Portföljinvesteringar första halvåret 2010 efter investeringstyp

Mn euro	Ställning 31.12.2009	Nettoflöden januari-juni 2010	Kurs- och värdeförändringar januari-juni 2010	Ställning 30.6.2010	Räntor och utdelningar januari-juni 2010
Finländska investeringar i utlandet					
Aktier	26 318	740	2 070	29 127	450
Fondandelar	40 494	5 287	4 129	49 910	152
Obligationer	97 923	1 000	2 097	101 021	1 662
Penningmarknadsinstrument	2 141	-91	230	2 280	8
Totalt	166 877	6 935	8 526	182 338	2 273
Utländska investeringar i Finland					
Aktier och fondandelar	74 814	657	-9 656	65 816	2 528
Obligationer	100 990	10 143	2 298	113 431	2 015
Penningmarknadsinstrument	27 678	-5 009	1 885	24 555	133
Totalt	203 483	5 791	-5 473	203 802	4 676

3.2 Arbetspensionsanstalterna har ökat sina investeringar i fondandelar och upplöst investeringar i obligationer

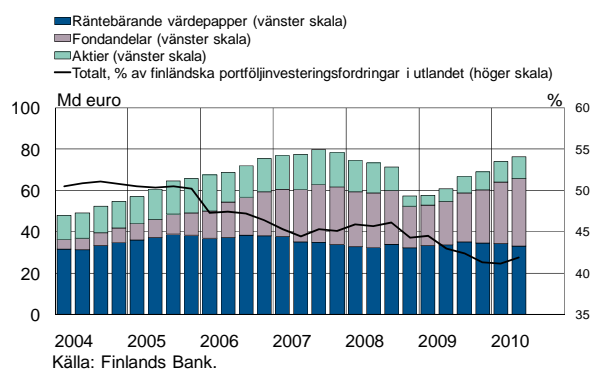
Marknadsvärdet för de finländska arbetspensionsanstalternas och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet i slutet av juni 2010 var

76,3 miljarder euro. Granskade per instrument hade arbetspensionsmedel investerats i räntebärande värdepapper för 33,1 miljarder euro, i fondandelar för 32,6 miljarder euro och i aktier för 10,5 miljarder euro⁸. Sektorns andel av värdet på Finlands totala portföljinvesteringstillgångar har under de senaste åren varit relativt stabil och varierat mellan drygt 50

⁸ Investeringarna i räntebärande värdepapper bestod så gott som helt av obligationer, eftersom penningmarknadsinstrumentens andel av räntebärande värdepappren endast var 0,2 procent i slutet av juni 2010. I statistiken över betalningsbalansen omfattar fondandelarna även placeringar i kapitalfonder.

procent och något över 40 procent (diagram 14)⁹. Visserligen har trenden särskilt efter mitten av detta decennium varit långsamt vikande. Å andra sidan utgjorde värdet på de utländska investerings-tillgångarna i enlighet med statistiken över betalningsbalansen i slutet av juni 2010 knappt 60 procent av arbetspensionsanstalternas och de övriga socialskyddsfondernas totala (inhemska och utländska) investeringstillgångar¹⁰.

Diagram 14. Arbetspensionsanstalternas och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet: Tillgångar kvartalsvis 2004/I–2010/II

Arbetspensionsanstalternas och de övriga socialskyddsfondernas nettoutflöde av investeringar till utlandet, dvs. kapitalexport, har fortsatt i flera års tid så gott som utan avbrott (diagram 15). Kvartalsvis granskat har en betydande avveckling av investeringar i utlandet, dvs. kapitalimport, endast skett under sista kvartalet 2008 och första kvartalet 2009. Finanskrisen år 2008 och den kraftiga minskningen av investeringarnas marknadsvärden i anslutning till den ledde då till omfattande återförsäljningar av aktier och fondandelar till utlandet. I slutet av våren 2009 vände

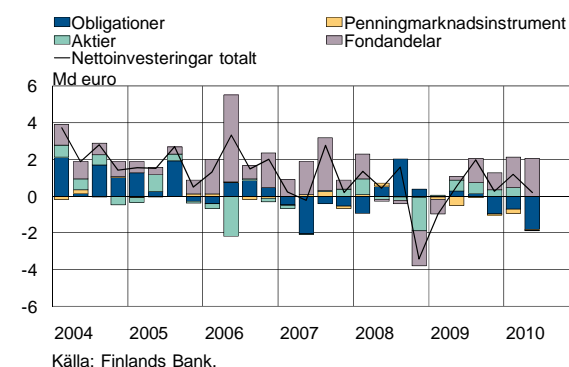
⁹ Statens Pensionsfond (VER) flyttades i statistiken över betalningsbalansen från den statliga sektorn till arbetspensionsanstalterna i början av 2010. I materialet för denna artikel ingår VER emellertid i arbetspensionsanstalterna även åren 2004–2009.

¹⁰ Källa: Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf (23.8.2010).

investeringsflödet åter och omvandlades till kapitalexport, som har fortsatt även under första hälften av 2010.

Det har dock förekommit klara skillnader i de instrumentspecifika flödena inom kapitalexporten. Arbetspensionsanstalterna och de övriga socialskyddsfonderna har ökat sina investeringar särskilt i utländska fondandelar och i viss mån även i utländska företags aktier. Däremot har de avvecklat investeringar i utländska obligationer och penningmarknadsinstrument i sina portföljer. Återförsäljningarna av obligationer började redan under sista kvartalet 2009, men har ökat något mot slutet av våren 2010 efter att skuldskrisen på euroområdet tillspetsades.

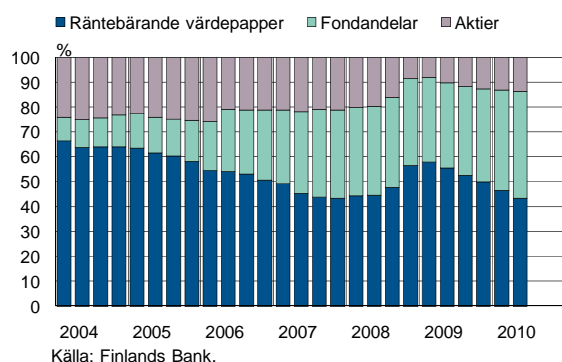
Diagram 15. Arbetspensionsanstalternas och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet: Investeringsflöde kvartalsvis 2004/I–2010/II

Fondandelarnas betydelse har ökat, vilket återspeglar förändringarna i arbetspensionsanstalternas investeringsstrategier också på längre sikt. Fondandelarnas relativa andel av investerings-tillgångarna i utlandet har ökat stadigt från knappt 10 procent i början av 2004 till nästan 43 procent i slutet av juni 2010 (diagram 16). Andelen räntebärande värdepapper – av vilka samtliga i praktiken var obligationer – minskade däremot under samma period från två tredjedelar till något över 43 procent. Visserligen ökade räntebärande värdepapprens

betydelse tillfälligt under finanskrisen i slutet av 2008 och början av 2009, men efter detta har andelen fortsatt att minska. Andelen aktier har minskat från en knapp fjärdedel till något under 14 procent, även om andelen vuxit något efter kraschen 2008. Eftersom varje enskild fond i sin tur sprider ut sina medel på objekt av olika slag efter sin egen investeringspolicy, har arbetspensionsanstaltarnas direkta investeringar i aktier och obligationer delvis ersatts med indirekta investeringar i dessa instrument som gjorts via fonder.

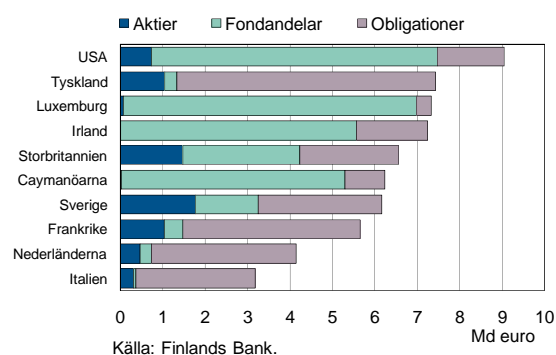
Diagram 16. Arbetspensionsanstaltarnas och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet: Instrumentens relativa andelar av investeringstillgångarnas värde 2004/I–2010/II

Den geografiska fördelningen av marknadsvärdet på arbetspensionsanstaltarnas och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet i slutet av juni 2010 avviker något från fördelningen av de sammanräknade investeringarna från samtliga sektorer i Finland (diagram 17 och diagram 36 i bilaga 1). Den viktigaste förändringen är att USA blir det största mållandet för arbetspensionsanstaltarnas och de övriga socialskyddsfondernas investeringar, medan Sverige faller ner på sjunde plats. Denna förändring förklaras av att arbetspensionsanstaltarna har köpt fondandelar särskilt i USA. Till följd av investeringar i fondandelar har även Luxemburg, Irland och Caymanöarna blivit viktigare som målländer. Mest aktieinvesteringar har gjorts i Sverige, Storbritannien

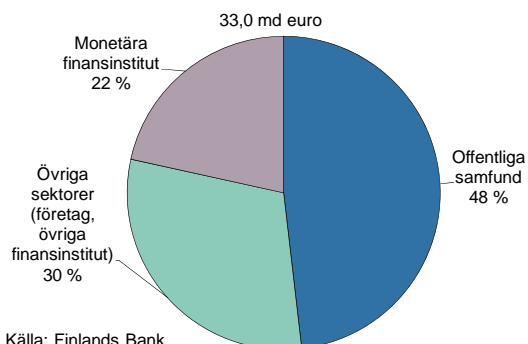
och Tyskland. Inom obligationer har de största emitterande länderna varit Tyskland, Frankrike och Nederländerna.

Diagram 17. Arbetspensionsanstaltarnas och de övriga socialskyddsfondernas portföljinvesteringar i utlandet: Tillgångar per land 30.6.2010 (10 största)

Även om obligationernas betydelse i arbetspensionsanstaltarnas och de övriga socialskyddsfondernas investeringar i utlandet har gradvis minskat, var obligationer i slutet av juni 2010 fortfarande nätt och jämnt det största målinstrumentet mätt med marknadsvärde. Indelat enligt emittentsektor hade arbetspensionsanstaltarna investerat 15,9 miljarder euro i obligationer av utländska offentliga samfund, vilket utgjorde nästan hälften av arbetspensionsanstaltarnas investeringar i obligationer (diagram 18). I praktiken var de offentliga samfundens obligationer huvudsakligen emitterade av den statliga sektorn. De utländska monetära finansinstitutens obligationer utgjorde drygt en femtedel, och huvuddelen av dessa utgjordes av obligationer som emitterats av banksektorn. Återstoden av investeringarna i obligationer bestod av skuldebrev som emitterats av företagssektorn och övriga finansinstitut.

Diagram 18. Arbetspensionsanstalternas och de övriga socialskyddsfondernas investeringar i obligationer i utlandet: Tillgångar enligt emittentsektor 30.6.2010

Granskade enligt emittentens land hade arbetspensionsanstalterna skaffat mest skuldebrev av utländska offentliga samfund i Tyskland, vars andel av värdet på tillgångarna i de offentliga samfundens obligationer utgjorde cirka 30 procent i slutet av juni 2010. Inom skuldebrev emitterade av offentliga samfund har Italien blivit det näst största mållandet med en andel om 15 procent. Frankrikes andel var något över 14 procent.

Ruta 1. Monetär uppställning av betalningsbalansen

Europeiska centralbanken publicerar regelbundet en monetär uppställning av euroområdet betalningsbalans som tabell 7.4 i sin månadsrapport. Den monetära uppställningen av betalningsbalansen har behandlats mer ingående i ECB:s månadsrapport för juni 2003. Dessutom finns det information om den på avsnittet om statistik på ECB:s webbplats och i ECB:s månadsrapport för augusti 1999. I denna ruta behandlas dels den monetära uppställningen av betalningsbalansen, dels diskuterar den hur detta framställningssätt ser ut för Finlands betalningsbalans.

1.1 Den monetära uppställningens teoretiska ramverk

Betalningsbalansen kan indelas i utländska transaktioner av monetära finansinstitut (MFI) och av andra sektorer än MFI (tabell 3). Denna indelning kallas för monetär uppställning av betalningsbalansen. Den kan användas för analys av den externa motposten för penningmängdsmåttet M3¹¹. En framställning av M3 skapas med hjälp av dess motposter genom att M3 beräknas utifrån den konsoliderade balansräkningen för MFI (tabell 4). Utifrån detta är förändringen av MFI-sektorns nettotillgångar i utlandet (den externa motparten för M3) direkt en del av förändringen av den utelöpande penningmängden (M3), vilket gör det intressant att analysera den. Utifrån den monetära

¹¹ M3 omfattar utelöpande sedlar och mynt, inlåning över natten, inlåning med en avtalad löptid upp till två år samt inlåning med en uppsägningstid upp till tre månader, repoavtal sålda av MFI, skuldförbindelser med en löptid på upp till två år som emitterats av monetära finansinstitut samt andelar i penningmarknadsfonder.

uppställningen av betalningsbalansen är förändringen¹² av MFI-sektorns nettotillgångar i utlandet lika med betalningsbalansen för andra sektorer än MFI. På detta sätt kan förändringarna av den externa motposten för M3 analyseras med hjälp av betalningsbalansen för andra sektorer än MFI, som skapas utifrån den monetära uppställningen av betalningsbalansen. Det bör observeras att presentationen av M3 med hjälp av dess motposter är en redovisningsidentitet och innebär inte i sig att det existerar ett orsakssammanhang mellan M3 och dess motposter.

Tabell 3. Monetär uppställning av betalningsbalansen

Utländska transaktioner av andra sektorer än MFI:

Bytesbalans
+ Kapitaltransfereringar
+ Finansiell balans
+ Restpost
= Betalningsbalans för andra sektorer än MFI

MFI-sektorns utländska transaktioner:

Centralbankens finansiella transaktioner
+ Övriga MFI:s finansiella transaktioner
= Betalningsbalans för MFI

Betalningsbalans för andra sektorer än MFI

= – Betalningsbalans för MFI

= Förändring i MFI:s utländska nettotillgångar

Källa: Europeiska centralbankens månadsrapport 8/1999.

¹² Efter justering för värdeförändringar och andra förändringar.

Tabell 4. Den konsoliderade balansräkningen för MFI

Tillgångar	Skulder
Lån till boende i hemlandet	M3
Utländska tillgångar	Långfristiga finansiella skuldförbindelser
Andra tillgångar (inkl. anläggningstillgångar)	Utländska skulder
	Andra skulder (inkl. Inlåning från staten)

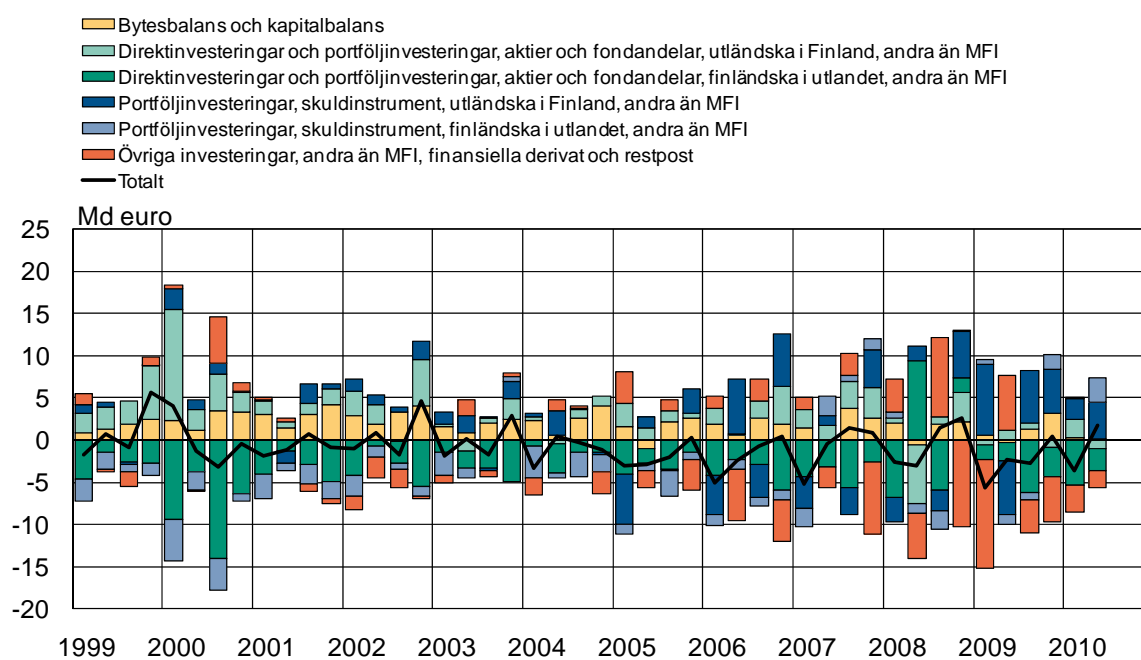
=> M3 = Lån till boende i hemlandet + utländska nettotillgångar – långfristiga skulder + övriga motposter (netto)

Källa: Europeiska centralbankens månadsrapport 8/1999.

Utländska transaktioner inom andra sektorer än MFI i ett bestämt land påverkar direkt MFI-sektorns fordringar och skulder i utlandet i den omfattning som dessa transaktioner görs via banker i hemlandet. Detta innebär att transaktioner inom andra sektorer än MFI har en motsvarighet i betalningsbalansen inom MFI-sektorn. Om en aktör (som inte är MFI) i ett visst land köper en obligation av en utländsk emittent, ökar utlandsskulden för en bank i hemlandet med motsvarande belopp, om de medel som säljaren av obligationen får finns i den aktuella banken. Därför återspeglar MFI-sektorns utländska transaktioner (betalningsbalansen för MFI-sektorn) de utländska transaktioner som genomförs av andra sektorer än MFI i hemlandet (betalningsbalansen för andra sektorer än MFI), men i motsatt riktning. Den totala effekten av MFI-sektorns utländska transaktioner är i sin tur lika med förändringen av MFI-sektorns nettotillgångar i utlandet. Även i detta fall går kopplingen i motsatt riktning eftersom förändringen av nettotillgångarna beräknas utifrån differensen mellan förändringen av

fordringar och förändringen av skulder, medan MFI-sektorns betalningsbalans i sin tur beräknas med hjälp av differensen mellan förändringen av skulderna och förändringen av fordringarna. Genom att kombinera dessa två motsvarigheter kan man dra slutsatsen att förändringen av MFI-sektorns nettotillgångar i utlandet är lika med betalningsbalansen för andra sektorer än MFI. Av orsaker som förknippas med rapporteringssystem och metodologi förverkligas denna koppling i praktiken inte fullständigt. Dessutom omfattar transaktionerna inom andra sektorer än MFI i den monetära uppställning som används även vissa transaktioner i MFI. Sådana är poster som inte ingår i förändringen av MFI-sektorns nettotillgångar i utlandet i den konsoliderade balansräkningen för monetära finansinstitut eller som inte specificeras per sektor. Exempel på dessa är MFI-sektorns bytes- och kapitalbalans, MFI-sektorns derivattransaktioner samt den del av restposten i betalningsbalansen som förknippas med deras utländska transaktioner.

Diagram 19. Monetär uppställning av Finlands betalningsbalans åren 1999/I–2010/II

Källa: Finlands Bank.

1.2 Monetär uppställning av Finlands betalningsbalans

Posterna i anslutning till transaktioner inom andra sektorer än MFI har i allmänhet haft en negativ totaleffekt, dvs. andra sektorer än MFI har exporterat nettokapital till utlandet (diagram 19 och tabell 5). Ibland har den totala effekten emellertid varit positiv. Detta har ofta varit fallet i årets fjärde kvartal. Till följd av överskottet i bytesbalansen har inflödet av pengar till Finland varit relativt stort. Likväl har direktinvesteringar i Finland samt utländska portföljinvesteringar i finländska aktier och

räntebärande värdepapper med tanke på den monetära uppställningen av betalningsbalansen varit viktiga faktorer som ökat penningmängden i ekonomin. På motsvarande sätt är direktinvesteringar från Finland samt finländska investeringar i utländska aktier och räntebärande värdepapper viktiga transaktioner som minskat mängden pengar i ekonomin. Till följd av finanskrisen har överskottet i bytesbalansen minskat eller omvandlats till ett underskott, vilket har minskat mängden pengar. Å andra sidan har utländska investeringar i finländska räntebärande värdepapper ökat under samma period, vilket har ökat mängden pengar.

Tabell 5. Monetär uppställning av Finlands betalningsbalans åren 1999/I–2010/II

Poster i betalningsbalansen som beskriver de monetära finansinstituten nettotransaktioner, miljarder euro

	Totalt	Bytesbalans och kapital- transfereringar	Transaktioner av andra än MFI								Finansiella derivat	Restpost
			Direktinvesteringar		Portföljinvesteringar				Övriga investeringar			
			Finländska i utlandet	Utländska i Finland	Tillgångar		Skulder		Tillgångar	Skulder		
					Aktier och fond- andelar	Skuld- instrument	Aktier och fond- andelar	Skuld- instrument				
1999/I	-1,7	0,8	-3,3	1,4	-1,3	-2,6	0,9	1,0	-0,7	0,9	0,0	1,1
1999/II	0,7	1,4	-0,3	1,5	-1,1	-2,0	1,1	0,5	-0,7	0,6	-0,1	-0,2
1999/III	-0,8	1,9	-1,4	0,9	-1,2	-0,9	1,9	-0,2	0,3	0,5	-0,1	-2,3
1999/IV	5,6	2,5	-1,2	0,4	-1,5	-1,4	5,9	0,0	-0,1	0,3	-0,1	0,9
2000/I	4,0	2,3	-5,2	5,6	-4,2	-5,0	7,4	2,5	-0,4	-0,3	-0,2	1,3
2000/II	-1,2	1,2	-2,5	0,8	-1,4	-2,1	1,6	1,2	-0,2	0,7	-0,2	-0,4
2000/III	-3,2	3,5	-13,1	2,1	-1,0	-3,7	2,2	1,4	-0,6	5,9	0,0	0,2
2000/IV	-0,5	3,3	-5,3	0,9	-1,0	-0,9	1,5	0,1	-0,3	3,2	-0,3	-1,6
2001/I	-1,9	3,1	-2,6	0,7	-1,5	-2,8	0,9	0,1	0,3	0,1	0,2	-0,3
2001/II	-1,1	1,5	0,9	0,4	-2,2	-0,9	0,3	-1,5	-2,5	-1,2	-0,4	4,3
2001/III	0,7	3,0	-1,8	0,7	-1,0	-2,3	0,7	2,3	0,2	0,3	0,0	-1,3
2001/IV	-0,9	4,1	-3,9	-0,6	-1,1	-2,0	2,5	0,6	-0,3	1,2	0,2	-1,7
2002/I	-1,0	2,9	-2,6	1,9	-1,6	-2,4	1,0	1,5	-0,4	0,3	0,0	-1,6
2002/II	0,8	1,9	1,3	0,9	-2,0	-1,4	1,3	1,2	-1,9	-0,1	-0,2	-0,1
2002/III	-1,7	3,3	-1,8	-0,2	-0,8	-0,8	0,0	0,6	-0,5	-0,1	-0,1	-1,3
2002/IV	4,7	4,1	-4,2	5,1	-1,3	-1,2	0,4	2,1	1,3	0,1	-0,1	-1,7
2003/I	-1,8	1,6	-0,4	0,6	-1,1	-2,8	-0,3	1,4	-1,4	-0,9	0,3	1,1
2003/II	0,2	0,9	-0,9	-1,3	-1,1	-1,1	0,0	2,0	-1,9	0,5	0,6	2,6
2003/III	-1,8	2,0	-1,8	0,5	-1,5	0,1	0,1	-0,2	1,0	0,0	1,2	-3,0
2003/IV	2,9	2,5	-3,9	2,9	-1,1	0,6	-0,5	2,1	0,2	0,8	-0,5	-0,2
2004/I	-3,3	2,3	2,2	1,1	-3,0	-3,6	-0,7	0,4	3,1	-2,7	0,6	-3,1
2004/II	0,4	0,5	-1,3	-0,6	-2,2	-0,6	0,2	2,9	-1,9	0,2	0,1	3,0
2004/III	-0,3	2,5	0,0	1,1	-1,4	-3,0	0,0	0,1	-0,1	-0,1	0,2	0,3
2004/IV	-1,2	4,1	0,0	0,7	-1,5	-2,1	0,3	-0,3	-1,7	1,0	-0,4	-1,4
2005/I	-3,0	1,6	-3,1	1,9	-1,0	-1,2	0,8	-5,9	4,6	-1,2	-0,2	0,6
2005/II	-3,0	-1,1	0,6	-0,8	-2,3	-0,8	2,2	1,3	-2,8	1,4	0,8	-1,4
2005/III	-2,0	2,2	-0,8	0,6	-2,7	-3,1	0,6	-0,1	0,6	0,1	0,7	-0,1
2005/IV	0,2	2,5	0,1	1,0	-1,5	-0,9	-0,4	3,0	-2,4	0,1	0,5	-1,8
2006/I	-5,1	1,9	-0,4	1,1	-3,8	-1,4	0,8	-4,5	2,3	-0,9	-0,1	0,1
2006/II	-2,5	0,6	-0,1	-0,4	-2,2	-1,2	0,5	6,5	-6,0	0,1	0,1	-0,4
2006/III	-0,7	2,6	-1,1	1,6	-1,8	-1,0	0,4	-3,8	4,6	0,3	0,5	-2,9
2006/IV	0,5	1,9	-2,3	2,8	-3,6	-1,1	1,7	6,2	-4,2	-0,3	-0,5	0,0
2007/I	-5,2	1,4	-2,1	1,4	-2,2	-2,1	0,8	-3,8	3,9	1,9	-0,4	-4,0
2007/II	-0,4	0,0	-0,5	0,7	-2,7	2,3	1,1	1,1	-4,8	0,3	0,2	1,9
2007/III	1,4	3,7	-2,0	1,3	-3,7	0,7	1,9	-3,1	3,2	0,1	0,1	-0,8
2007/IV	0,9	2,5	-1,2	4,0	-1,4	1,3	-0,3	4,4	-3,5	0,6	-0,6	-5,0
2008/I	-2,6	2,0	-4,8	0,5	-2,0	0,8	0,0	-3,0	1,5	2,9	-1,9	1,3
2008/II	-3,0	-0,5	8,6	-6,6	0,8	-1,2	-0,3	1,6	-4,2	1,7	-0,2	-2,7
2008/III	1,5	1,8	-7,0	1,3	1,0	-2,3	-0,4	-2,4	6,9	1,9	0,5	0,1
2008/IV	2,7	2,1	-3,0	3,7	4,7	0,1	-0,1	5,4	-1,1	1,3	3,0	-13,4
2009/I	-5,6	0,5	-1,2	0,5	-0,6	0,6	-1,1	8,4	-10,1	1,4	1,6	-5,7
2009/II	-2,3	-0,3	0,4	-0,6	-2,6	-1,1	1,8	-6,4	10,0	-0,6	-0,3	-2,5
2009/III	-2,7	1,3	-2,0	1,4	-4,2	-0,9	-0,7	6,3	-4,0	-1,9	0,6	1,4
2009/IV	0,4	3,2	0,0	-1,0	-3,4	1,7	0,1	5,2	3,2	0,0	0,3	-9,0
2010/I	-3,6	0,3	-0,5	1,1	-4,9	0,1	1,1	2,5	-0,3	-0,9	0,1	-2,1
2010/II	1,7	0,1	-1,5	-0,5	-1,1	2,9	-0,5	4,4	-5,4	1,7	-0,4	2,0

Källa: Finlands Bank.

Den monetära uppställningen av betalningsbalansen gör det lättare att analysera strukturen av förändringarna i den externa motposten för M3. Detta är inte direkt möjligt med en standarduppställning av betalningsbalansen. Det bör dessutom observeras att det i den nationella monetära uppställningen av betalningsbalansen granskas förändringen av den

externa motposten för M3 i relation till det virtuella nationella penningmängdsmåttet och inte i relation till det nationella bidraget till euroområdet penningmängdsmått. Visserligen har det framförts att det inte är särskilt nyttigt att göra en detaljerad analys av förändringarna av penningmängden i en liten öppen ekonomi.

Ruta 2. Handelskrediter som en del av övriga investeringar i den finansiella balansen

Handelskrediter i anslutning till utrikeshandel med varor och tjänster är en av delposterna under övriga investeringar i den finansiella balansen. Den utländska handelskreditskulden består av exportförskott och importskulder, och den utländska handelskreditfordran består av exportfordringar och importförskott.

Uppgifterna om handelskrediter för statistiken över betalningsbalansen samlas in månatligen i samband med enkäten om utländska fordringar och skulder. Utöver detta uppskattas beloppet av handelskrediter för företag som inte är med i enkäten, och denna uppskattning läggs till i den siffra som de månatligen rapporteringsskyldiga företagen har lämnat. Med några års intervall görs en mer omfattande enkät som gäller uteslutande handelskrediter. Uppskattningen preciseras med hjälp av denna enkät.

I denna ruta behandlas resultaten av handelskreditutredningen sommaren 2010 och vissa problem i anslutning till statistikföringen av handelskrediter i korthet. Senast utförde Finlands Bank en motsvarande utredning av handelskrediterna år 2005.

Utgångspunkter i utredningen

Utgångspunkten för urvalet av företag till enkäten var en av Tullstyrelsen sammanställd förteckning över alla företag som bedrev varuimport eller varuexport år 2009. De största import- och exportföretagen plockades med i enkäten. Bland de mindre företagen valdes dessutom ett så representativt sampel som möjligt i syfte att utreda huruvida små företag som bedrev varuimport eller varuexport hade handelskrediter överlag.

Sammanlagt 655 företag valdes med i enkäten. Dessutom erhöles uppgifterna från de företag som rapporterar månatligen. Tillsammans stod dessa företag år 2009 för över 70 procent av Finlands varuimport och för över 85 procent av varuexporten.¹³

I det material som Tullen samlat in finns en del utländska företag som bedriver import från utlandet till Finland eller export från Finland till utlandet. Dessa företag upprättar exempelvis inte bokslut i Finland. I statistiken över varuhandeln registreras import eller export när en vara överskrider Finlands gräns. Registreringen förutsätter inte exempelvis att ägarförhållanden ändras eller att betalningstransaktioner utförs. Detta vållade en del svårigheter när det gällde att välja företag till handelskreditenkäten eftersom utländska företag inte är skyldiga att lämna uppgifter till Finlands Bank. På grund av detta kan samplets täckning tänkas vara flera procentenheter bättre än det som anges ovan, när företag av vilka man inte kan begära uppgifter har uteslutits från materialet.

Resultat av utredningen

Enligt undersökningen uppgick de totala handelskreditskulderna i slutet av 2009 till 4,2 miljarder euro och de totala handelskreditfordringarna till 4,5 miljarder euro.¹⁴ Enkäten gjordes sommaren 2010 och svarsprocenten var cirka 90. Sammanlagt 395 företag av de företag som besvarade enkäten hade handelskrediter. Sammanlagt 365 företag hade

¹³ Om alla små företag (av vilka valdes ett sampel) beaktas, är täckningen rejält över 90 procent inom både importen och exporten.

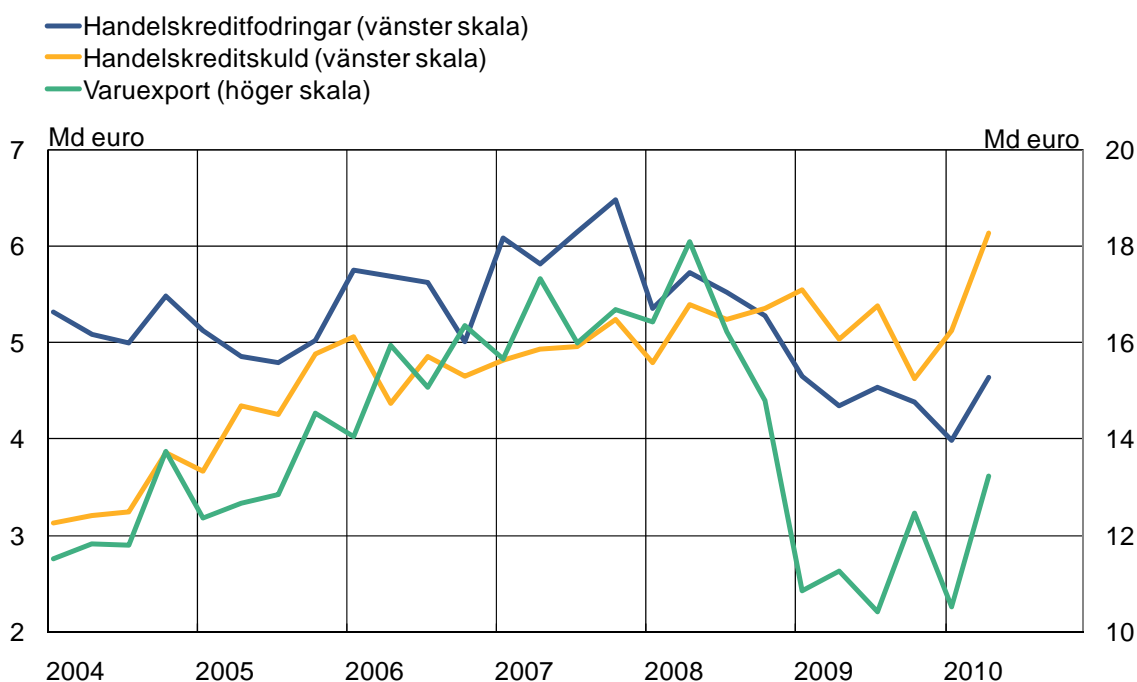
¹⁴ Dessa siffror ingår ännu inte i de statistikuppgifter om betalningsbalansen som publicerades 15.9.2010.

handelskreditskulder och 301 företag hade handelskreditfordringar.

Handelskreditfordringarna består så gott som helt av exportfordringar, medan handelskreditskulderna sprids relativt jämnt på import och export. Beloppet av

utländska handelskreditfordringar har i hög grad följt trenderna inom varuexporten under de senaste åren. Exporten har minskat till följd av finanskrisen, vilket också kommer fram genom en betydande minskning av handelskreditfordringarna.

Diagram 20. Handelskreditfordran, handelskreditskuld och varuexport åren 2004/I–2010/II

Källa: Finlands Bank.

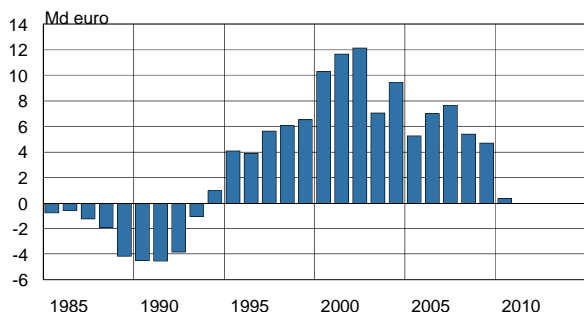
Fortsatta åtgärder i anslutning till statistiken över betalningsbalansen

Den statistiska enheten vid Finlands Bank har redan inlett omvärderingen av metoden för insamling av handelskredituppgifter, och enheten kommer att ägna datainsamlingen särskild uppmärksamhet när enkäterna utvecklas inom den nära framtiden. Även i samband med denna enkät observerade man att termerna i de statistiska tabellerna och bokföringen inte motsvarar varandra och att man i anslutning till

enkäterna måste fästa uppmärksamhet vid detta. Dessutom diskuterar man huruvida enkäten om handelskredituppgifter borde slås samman med den årliga enkäten om fordringar och skulder i utlandet och eventuellt upphöra med den mer omfattande utredningen som utförs med längre intervaller. Finlands Bank fortsätter emellertid tills vidare att samla in handelskredituppgifter från en liten grupp företag varje månad och att göra en mer omfattande utredning med några års intervaller.

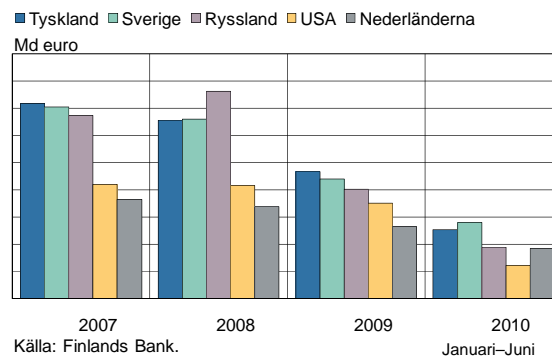
Bilaga 1. Diagram

Diagram 21. Bytesbalans 1985–2010/I–II

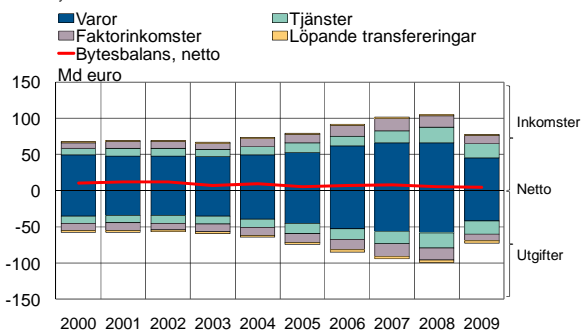
Källa: Finlands Bank.

Diagram 24. Varuexport per land, de 5 största länderna 2007–2010

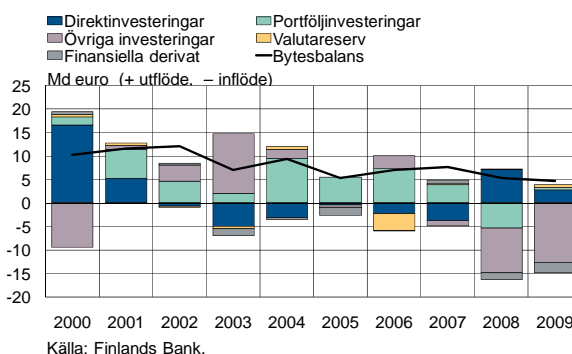
Källa: Finlands Bank.

Diagram 22. Bytesbalans 2000–2009

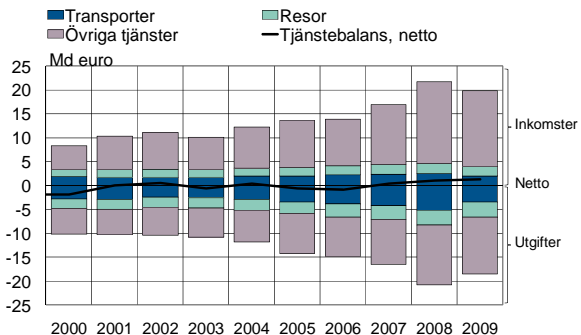
Källa: Finlands Bank.

Diagram 25. Kapitalflöden efter investeringstyp 2000–2009

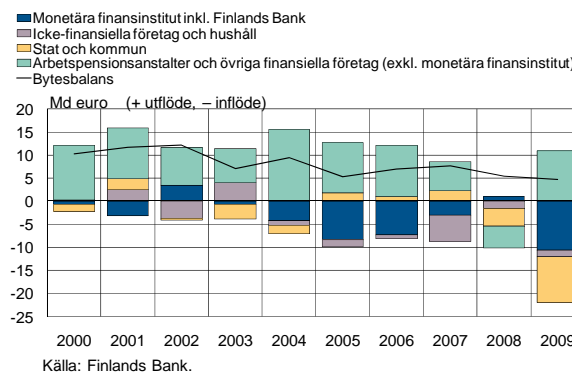
Källa: Finlands Bank.

Diagram 23. Tjänstebalans: export och import 2000–2009

Källor: Finlands Bank och Statistikcentralen.

Diagram 26. Sektorfördelade kapitalflöden 2000–2009

Källa: Finlands Bank.

Diagram 27. Finlands utländska nettoställning efter sektor 2000–2009

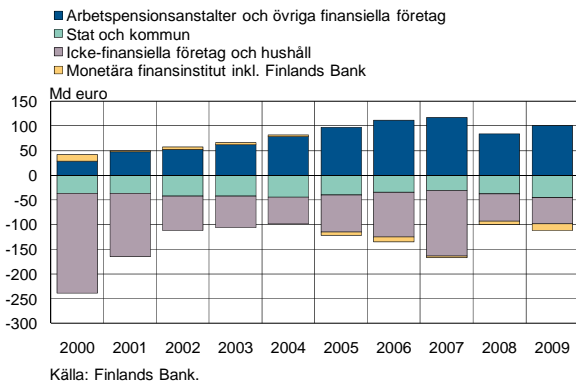

Diagram 28. Finlands utländska nettoställning (tillgångar – skulder) 1985–2010/II

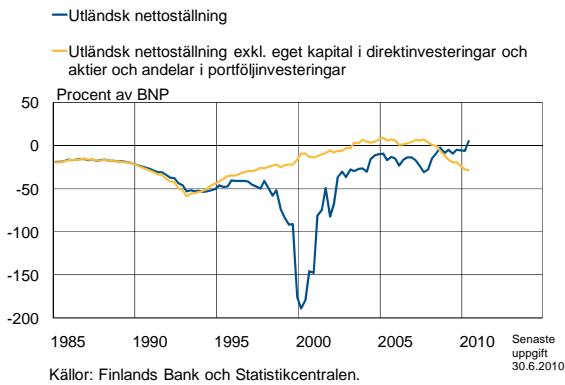

Diagram 29. Direktinvesteringar: nettokapitalflöden 2000–2009

Diagram 30. Direktinvesteringar: ställningsvärden 2000–2009

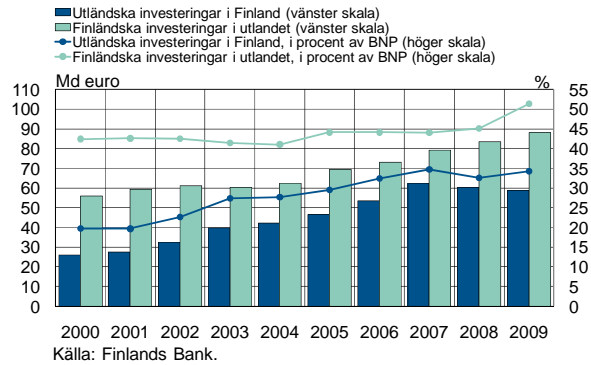

Diagram 31. Direktinvesteringar: avkastning 2000–2009

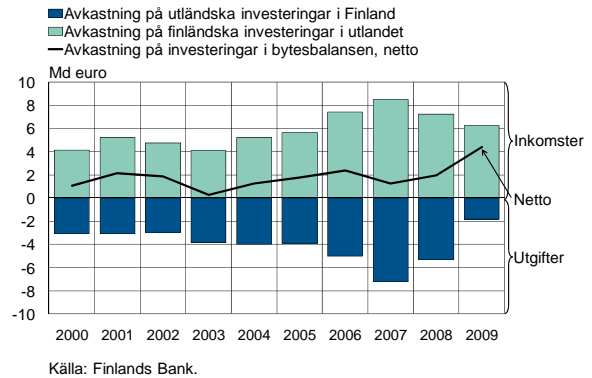

Diagram 32. Utländska portföljinvesteringar i Finland 2000–2009

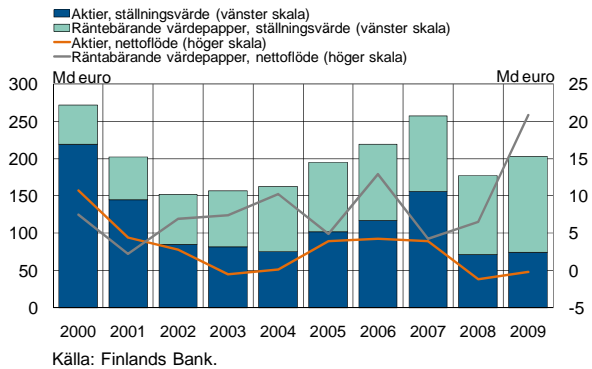

Diagram 33. Finländska portföljinvesteringar i utlandet 2000–2009

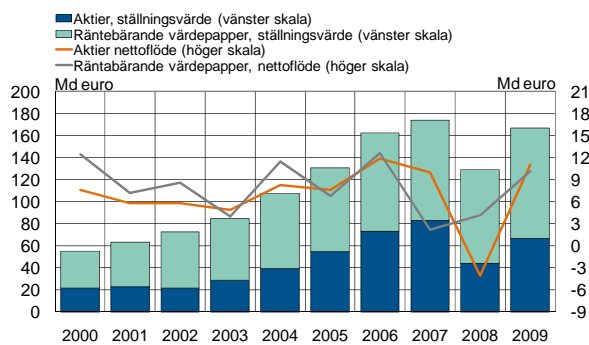

Diagram 36. Landfördelade finländska portföljinvesteringar i utlandet 30.6.2010

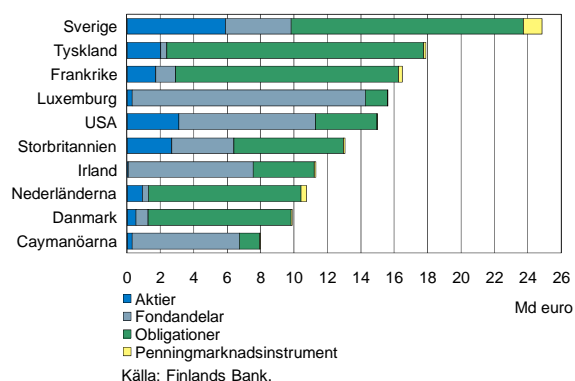

Diagram 34. Utländska portföljinvesteringar i Finland: ställning efter emittentsektor 30.6.2010

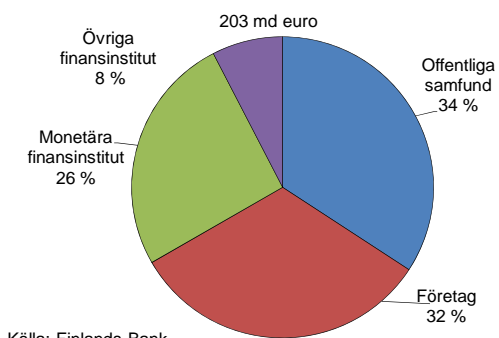

Diagram 37. Portföljinvesteringar: aktier och fondandelar, ställningsvärden och utdelningar 2000–2009

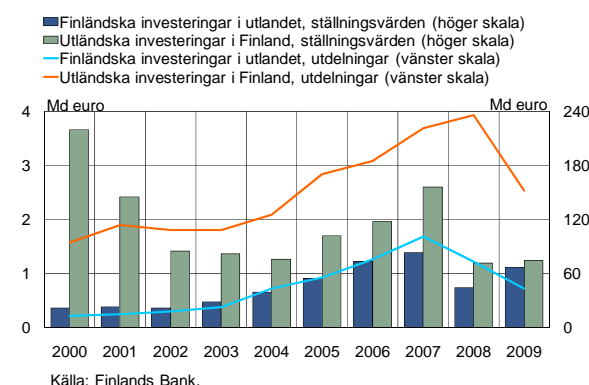

Diagram 35. Finländska portföljinvesteringar i utlandet efter sektor: ställning 30.6.2010

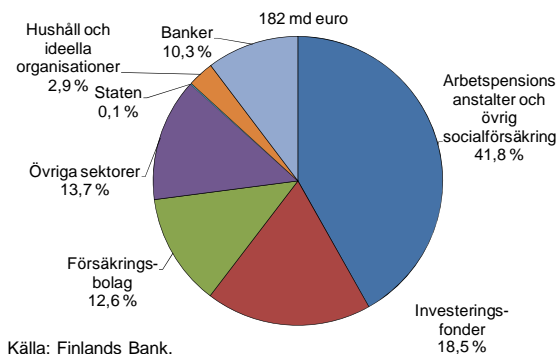

Diagram 38. Portföljinvesteringar: räntebärande värdepapper, ställningsvärden och räntor 2000–2009

